

UOT 821.512.162

Təranə Cavadova,
AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu,
Bakı ş., İstiqlaliyyət küç., 26
e-mail: Teranecavadova062@gmail.com

ƏSRLƏRLƏ YAŞAYAN USTAD

Açar sözlər: *Nəsimi, ölməz ustad, şair yaradıcılığı, yubiley tədbirləri*

Nəsimi irsinin Azərbaycan xalqının mənəviyyat xəzinəsində yenidən layiqli yerini tutması, bu irsin sistemli tədqiqi və təbliği birbaşa ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Nəsiminin 600 illik yubileyi YUNESKO-nun tədbirləri siyahısına daxil edilmiş və 1973-cü ildə beynəlxalq miqyasda qeyd olunmuşdur. 1979-cu ildə Bakı şəhərində Nəsiminin heykəli ucaldılmış (heykəltəraşlar T.Məmmədov, İ.Zeynalov), Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutuna, Bakının ən böyük rayonlarından birinə və metro stansiyasına onun adı verilmişdir. 2004-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” sərəncamı ilə Nəsiminin 2 cildə “Seçilmiş əsərləri” təkrar nəşr olunmuşdur. 2012-ci ilin sentyabrında Heydər Əliyev Fondu fransız dilində Nəsiminin poeziyasına həsr olunmuş kitab nəşr etmişdir. Kitabda şairin qəzəlləri, məsnəviləri, rübailəri toplanmışdır. 2017-ci ilin may ayında Parisdə YUNESKO-nun baş qərargahında Nəsiminin vəfatının 600 illiyi qeyd edilmiş, 2018-ci ilin sentyabr ayında ölkəmizdə ilk dəfə Heydər Əliyev Fondu və AR Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə “Nəsimi – şeir, incəsənət və mənəviyyat Festivalı” təntənəli şəkildə keçirilmişdir. Festivalın keçirildiyi dörd gün ərzində Bakı və Şamaxıda ölməz şairin həyat və yaradıcılığına həsr edilmiş müxtəlif tədbirlər – sərgilər, ədəbi-bədii gecələr, musiqili kompozisiyalar, simpoziumlar, mühazirələr, seminarlar və s. təşkil olunmuşdur. Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı və Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin iştirakı ilə 2018-ci il noyabr ayında Moskvada da “Nəsimi - poeziya, incəsənət və mənəviyyat Festivalı” təşkil edilmişdir. Festival çərçivəsində Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda (MDBMİ) Nəsiminin büstünün açılış mərasimi olmuş, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Asiya və Afrika Ölkələri İnstitutunda (MDU AAÖİ) “Nəsiminin mənəvi irsi orta əsrlər Şərqi tarixi-mədəni kontekstində” mövzusunda beynəlxalq elmi praktiki konfrans keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2018-ci il noyabr ayının 15-də “Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında” və 2019-cu il yanvar ayının 11-də “Azərbaycan Respublikasında 2019-cu ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi haqqında” imzaladığı sərəncamlar dövlət başçısının klassik irsimizə verdiyi yüksək dəyərin növbəti parlaq nümunəsidir.

Yubiley ilində şairin həm Azərbaycan, həm də başqa dillərə tərcümə edilmiş kitabları, onun haqqında elmi tədqiqat əsərləri, biblioqrafiya (M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən) işıq üzü görmüş, yubiley sərgiləri açılmışdır.

Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənətində Nəsimiyə bir sıra əsərlər – Xalq yazıçısı İ.Hüseynovun “Məhşər” romanı, Xalq şairi R.Rzanın “Son gecə” poeması, Xalq şairi Qabilin “Nəsimi” poeması, Ə.Kərimin “Şəhidliyin zirvəsi” və Ə.Kürçaylının “Nəsimi” şeirləri, F.Əmirovun “Nəsimi dastanı” xoreoqrafik poeması, C.Cahangirovun “Nəsimi” kantatası, A.Rzayevin “Nəsimi” simfonik poeması, Bəxtiyar Vahabzadənin “Fəryad” pyesi, M.Abdullayev tərəfindən çəkilmiş portret, “Nəsimi” filmi (tammetrajlı) həsr olunmuş, şerlərinə musiqi bəstələnmişdir.

2019-cu ildə Azərbaycan xalqının ümumbəşər mədəniyyətinə bəxş edilmiş qüdrətli söz ustadı böyük Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri – İmadəddin Nəsiminin anadan olmasının (1369-1417) 650-illiyi tamam oldu. Azərbaycanın ədəbi-bədii fikir tarixinin bu əlamətdar hadisəsinin dövlət səviyyəsində layiqincə qeyd edilməsi məqsədi ilə Ümummillə lider Heydər Əliyev yolunun davamçısı, Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyev Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında 2018-ci il 15 noyabr tarixli sərəncam imzalamış və bu münasibət ilə 2019-cu il “Nəsimi ili” elan edilmişdir.

Divan poeziyamızın soltanı şair, ədib və Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyəti İmadəddin Nəsiminin yubileyinin keçirilməsi əlamətdar hadisədir. Nəsimi Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində bədii-fəlsəfi şeirimizin özülünü qoymuş, söz sənətimizi forma və məzmunca zənginləşdirmiş, özündən sonrakı nəsillər üçün ədəbi irs qoyub getmişdir. Yaradıcılığa aşıqanə şeirlərlə başlayan Nəsimi sonralar dövrün siyasi, ictimai, əxlaqi mövzularında əsərlər yazmış, Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində ana dilində yaranan fəlsəfi qəzəlin əsasını qoymuşdur. “Zərrədə günəş axtararaq varlığın bir vücuddan yarandığını” deyən Nəsimi insanları gözəl və çirkin deyə ikiyə bölmür, milli etnik mənsubiyyətinə görə ayırmır. Könül tərbiyəsi və gözəlliyini insan ömrünün qayəsi sayan şair şeirlərində insanı ləyaqətinə, onun qüdrətinə olan yüksək inamını tərənnüm etməklə, həyatı gözəlliklərin əsl mənbəyi kimi vəsf etmişdir. Onun lirik qəhrəmanı düşünən və duyan kamil insan idi. İnsan nəfs yolunu deyil, ali bir eşq yolunu tutaraq kamala çatır, Haqqa qovuşur. Haqqı özündə taparaq həqiqəti, gerçəkliyi duyur.

Bulmuşam həqqi, ənalhəq söylərəm,
Həq mənəm, həq mənəddir, həq söylərəm.
Gör bu əsrarı nə müğləq söylərəm,
Sadiqəm qövlümdə, səddəq söylərəm.

Altı yüz əlli il öncə yaşayıb yaratmasına baxmayaraq onun 3 dildə yazdığı müləmmələr, müstəzad, mürəbbə və tərcibəndlər, rübailər, tuyuqlar, qəzəllər poeziyamıza aydınlıq, şəfqət gətirmiş, ana dilimizi və bədii sözüümüzü yeni-yeni zirvələrə qaldırmışdır. “Dəryayı mühit çuşa gəldi...”, “Məndə sığar iki cahən...”, “Mərhaba...”, “Dilbərə, mən səndən ayrı...”, “Əzəldən nur idim, şimdiki həq oldum...”, “Dün gecə bir dilbər ilə”, “Etməgil...”, “Firqətin yandırdı bağrım...”, “Üzün gündəndən ey qəmər”, “Hardasan”, “Ey könül, şad ol...”, “Ağrımaz” və s. qəzəlləri Nəsimi irsinin parlaq nümunələrindəndir. Bu zəngin irs bu gün də Azərbaycanla yanaşı, dünyanın bir sıra ölkələrində – Avstraliya, Britaniya, Düşənbə Əlyazmalar Fondu, Tehran, Təbriz, İstanbul Topqarı Sarayı Muzeyi və Antalya Elmalı Xalq Kitabxanasında mühafizə olunur. Nəsiminin ana dilində yazdığı əsərlər Azərbaycan şeirinin inkişafına, o cümlədən, Füzuli, Nəvai, Şeyxi, Niyazi və başqa böyük sənətkarların yaradıcılığına qüvvətli təsir göstərmişdir. Bundan başqa Həbib, Kişvəri, Həqiqi, Şah İsmayıl Xətai kimi şairlərin yaradıcılığında öz əksini tapan sufi-hürufi inam və düşüncələri də şairin ölməz irsinin təsiri ilə əlaqədardır.

İmadəddin Nəsimi Azərbaycanın klassik ustad şairidir. O, doğma dilimizdə sanballı əsərlər yaradan ilk sənətkarlardandır. Orta əsrlərdə Şamaxıda zəmanəsinə görə əsaslı təhsil verən mədrəsələr var idi. Nəsimi bu mədrəsələrdə mükəmməl təhsil almış, ana dilindən başqa, ərəb və fars dillərini, riyaziyyat astronomiya, təbiət, fəlsəfə, məntiq elmlərini öyrənmişdir. Nəsimi gözəaçıq bir ailədə yetişmiş, peşəkarların, xırda sənətkarların mühitində təlim-tərbiyə almışdır. Şəhər zəhmətkeşləri mühitinə yaxın olması şairin tərbiyəsində, onun dünya görüşünün formalaşmasında çox əhəmiyyətli olmuşdur. İlk şeirlərini məşhur sufi Hüseyn Həllac Mənsurun şərəfinə, şairin öz müəlliminə ehtiram və yaxınlıq əlaməti olaraq “Nəsimi” və “Hüseyni” təxəllüsü ilə yazan şair XIV əsrin sonlarından Azərbaycanda geniş yayılan “Hürufi” sufi təriqətinə qoşulmuş və təriqətin qurucusu təbrizli Fəzullah Nəsiminin şərəfinə özünə “Nəsimi” təxəllüsünü götürmüşdür. Nəsimi qısa zamanda hürufiliyin nəinki Azərbaycanda, həmçinin Misir, İraq, İran və Anadoluda ən tanınmış simalarından birinə çevrilmiş, şeirləri dildən-dilə düşmüşdür. Nəsimi dövrünün çox savadlı və dərin məlumatlı şəxsiyyəti olmuşdur.

Onun dünyagörüşü şeirlərində gizli və açıq şəkildə öz əksini tapmışdır. Şair zəngin ədəbi və fəlsəfi irs qoyub getmişdir.

Nəsimi dərin məntiqi və fəlsəfi baxışları, mübariz poeziyası ilə bütün oxucu və tədqiqatçıları heyran etmişdir. O, insana olduqca yüksək dəyər vermiş, yaradılmışların əşrəfi hesab etmişdir. Şair insan sifətinin Allah qələmi ilə çəkilən gözəlliyini tərifləyir və ənləhəqq (mənam Allah) deyən fədakar sufilerin bu məşhur şüarını sözün həqiqi mənasında deyil, məcaz kimi qəbul etmişdir.

*Səcdəgah etmişdi eşq əhli qaşın mehrabını,
Qılmadan xeyli mələyik səcdəyi-Adəm hənuz.*

Nəsiminin şəxsiyyəti ilə poeziyası arasında bir vəhdət, bağlılıq, həmahənglik var. Nəsimi fitrətən haqq, həqiqət aşığı idi. Buna görə, hər şeydən əvvəl həqiqət olan insanın sözü də həqiqət olmalıdır. Bu keyfiyyətlər Nəsimidə onun poetik amalı kimi səslənir.

*Cümlə həqdir, hər nə kim, mövcud imiş,
Həqqə sacid, həqqə hər məscud imiş.*

Əsl böyük həqiqət isə insandır, insanın mövcudluğudur. Haqq, həqiqət özü də ancaq insanla bağlı keyfiyyətdir, insana məxsusdur, bəşəridir. Belə olan surətdə insan həqiqətin keyfiyyətində durmalı, mövcud aləmin sahibi, habelə haqqın, ədalətin başçısı olmalıdır:

*Ey könül, həq səndədir, həq səndədir,
Söylə həqqi kim, ənlə-həq söyləmə.*

Böyük şair, filosof İmadəddin Nəsimi dərin, sarsılmaz inam və işıqlı ideal sahibi olmuşdur. Sözün böyük mənasında heyret doğuran cəhət budur ki, Nəsimi öz həqiqətini yalnız poeziyasının qüdrəti ilə deyil, şəxsi dönməzliyi, fədakarlığı ilə əfsanələrə çevrilmiş, mərdanə və amansız ölümü ilə təbliğ və təsdiq etmişdir.

Görkəmli şəxsiyyət – XIV əsrin sonu, XV əsrin birinci yarısında yaşamış Seyid İmadəddin Nəsimi mürtəcə şər qüvvələrə qarşı son nəfəsinə qədər fədakarcasına mübarizə aparmış və bu yolda öz həyatını qurban vermişdir. Nəsimi şeirlərində öz humanist ideyalarına sadıq qalaraq insanın şərəf və ləyaqətini üstün tutmuş, onlara dərin hörmət və qayğı bəsləmiş, zəhməti, zəhmətkeş insanları, elmi, mərifəti, ədaləti alqışlamışdır. Bu fikrin təsdiqi üçün şairin fars divanından bir parçanın professor Mirzağa Quluzadənin “Böyük ideallar” şairi monoqrafiyasında Azərbaycan dilində nəzmlə verilən tərcüməsinə nəzər salaq. Orada deyilir:

*İnsan üçün mərifətdən özgə yoxdur bir bəzak,
Bax, sədəf çılpaqdır, ancaq qəlbi bənzər gövhərə.
Aqıl insan zər üçün öz ömrünü verməz hədər,
De, siçanlar nədən eşq yetirdin sən zərə?
Sən çörəkçün minnət etmə, hiqs elə öz ruzini
Qafil ol kəsdir ki, ruziçin o, batmaz qan-tərə...*

Burda yoxsul insanlar, zəhmətkeş adamlar Nəsimi nəzərində böyük məhəbbətə, böyük qiymətə malik olanlardır. Şair insanları sadəliyə, fədakarlığa, təvazökarlığa, yüksək əxlaqi mənəvi keyfiyyətlərə malik olmağa, arif olmağa, mənalı, şüurlu həyat keçirməyə çağırır. Qəsidənin bu keyfiyyətlərinə görə ki, Nəsimi Şirvanidən sonra böyük tacik şairi Əbdürrəhman Cami də özünün “Lissətül-əsrar” qəsidəsini yazır. Doğrudur, müəlliflər bu haqda ilk söz açan şair Əmir Xosrov Dəhləvinin xidmətini, öz qəsidələrini onlara cavab olaraq yazdıqlarını göstərmişdir. Bununla belə, Nəsiminin adı, göstərilən qəsidəsi öz dərin fəlsəfi, ictimai yüksək poetik məziyyətlərinə görə onların içərisində əhəmiyyətli yer tutur.

Nəsimi haqqında, onun fəlsəfi görüşləri haqqında istər Avropa alimləri, istərsə də türk, türkmən, özbək və Azərbaycan alimləri, söz ustaları çox yazmışlar, onun hurufilikdə, sufizmdə mütərəqqi cəhətləri əxz etdiyini göstərmişlər. Mürtəcə qüvvələrin təzyiqinə baxmayaraq yaradıcılığında,

məfkürəsini açıqlamaq baxımından, böyük əhəmiyyəti olan “Bəhrül-əsrar”ın əsrlərinənağından çıxaraq bu günümüə qədər çatan əlyazma nüsxələrinin mühafizəsi Azərbaycanın mütərəqqi ziyalılarının əməyinin nəticəsidir.

Altı yüz əlli ildir ki, böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin adı Yaxın Şərqdə mərdlik, fədakarlıq və iradə rəmzi kimi hörmətlə çəkilir. Əqidəsi uğrunda dara çəkilib dərisi soyulan, son nəfəsində belə öz sözündən dönməyən bu mərd insanın faciəli ölümü şairlərin şeirində, aşıqların sazında tərənnüm edilir. Həyatı və yaradıcılığı əsl vətəndaş hünəri timsalı olan İmadəddin Nəsiminin dəyərli əlyazmaları əsrləri adlayaraq bizə gəlib çatmışdır. Nəsimi Azərbaycan xalqının həqiqətən böyük oğludur, çünki öz ana dilində yazıb-yaratmış bu şairin hünəri heç vaxt unudulmayacaqdır. Nəsimi ana dilindən ustalıqla istifadə etmiş, anlaşılan tərzdə, bir sözlə, xalqın dilinə yaxın üslubda yazmışdır. Nəsimi cəmiyyətdəki zülmədən, özbaşnalıqdan şikayətlənmiş, zülmü, ədalətsizliyi soyğunçuluğu pisləmişdir. Doğruluğu, haqq-ədalət və xeyirxahlığı tərənnüm etmişdir. Humanist şair insan ləyaqətini alçaldan, onun mənəvi azadlığını buxovlayan feodal dünyasına qarşı alovlu etiraz səsinə qaldırmışdır. Dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin Yaxın Şərq ədəbiyyatına gətirdiyi humanist ideyaları davam və inkişaf etdirən böyük sənətkar insana, insan ləyaqətinə, qüdrətinə olan yüksək inamını tərənnüm edərək şeirlərində insanı həyatın yaradıcısı, həyatı gözəlliklərin əsl mənbəyi kimi vəsf etmişdir. Nəsimi sənəti bütövlükdə insan gözəlliyinə, insan qüdrətinə heyranlıqla səslənmişdir. Ancaq bu gözəllik, bu qüdrət dünyada bütün insanlara deyil, yalnız özünü tanımış, dərk etmiş kamil insanlara xasdır. Məhz buna görə şair kamil insanı “canımın cananəsi” adlandırmış, ona səcdə etməyin vacib olduğunu göstərmişdir.

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda saxlanan XVI əsrə aid M-227 şifrlı əlyazma; Əlyazmalar İnstitutunda M-188 şifri altında saxlanan, 1700-cü ildə Mirzəxan vələdi-Məlik Şeyx Bünyad Salbaninin köçürdüyü əlyazma nüsxəsi; İrəvanın Matenadaran Qədim Əlyazmalar İnstitutunda 517-ci nömrə altında saxlanan, 1661-ci ildə Hüseynəli ibn Səfərəli tərəfindən köçürülmüş əlyazma; Rusiya EA Sankt-Peterburq bölməsinin kitabxanasında B-4019 şifri altında saxlanan, 1793-cü ildə Buxarada köçürülmüş əlyazma nüsxəsi; Özbəkistan EA Şərqsünaslıq İnstitutunda mühafizə edilən, 1877-ci ildə Buxarada Mir Həsibullah Buxari tərəfindən köçürülmüş əlyazma; Nəsimi əsərlərinin 1880-ci ildə İstanbulda “Əxtər” mətbəəsində, 1926-cı ildə Bakıda “Kommunist” mətbəəsində çap edilmiş nüsxələri və s. elmi-tənqidi mətnin tərtibində çap nüsxələrindən istifadə edilməsinin əsas səbəbi ondan ibarət idi ki, bu nüsxələr əlyazmalara əsasən hazırlanmışdır.

Nəsimi divanı Türkiyədə XIX əsrdə 1844, 1871, 1880-ci illərdə çap edilmiş, sonuncu nəşrdə əvvəllər yol verilmiş bir sıra mətbəə xətaləri düzəldilmiş, divana daxil edilən əsərlər dəyişdirilməmişdir. 1880-ci il nəşrinə şairin məsnəvi, qəsidə və qəzəlləri (ümumi sayı 265), 167 rübai və tuyuğu, ərəbcə iki qəzəli, farsca 25 qəzəl və qəsidəsi bir tərkibbəndi daxil edilmişdir. Həmin kitaba şairin ardıcılı Rəfinin “Gəncnamə” məsnəvisi, Nəsiminin “Haşimi” təxəllüslü farsca iki tərcibəndi, kitabın nəşri münasibətilə XIX əsr türk şairlərinin yazdıqları şeir parçaları daxil edilmişdir.

Tədqiqatçı alim Salman Mümtaz öz nəşrində İstanbul çaplarında gedən bir sıra nöqsanları aradan qaldırmış, şairin həmin nəşrlərə düşməyən Azərbaycan türkcəsindəki bir qəzəlini, 40-a yaxın farsca şeirini, ayrı-ayrı beytləri kitaba daxil etmişdir. S.Mümtaz nəşrində Nəsimi şeirlərini ilk hərflər əsasında sıralamışdır. Qeyd edək ki, C.Qəhrəmanovun elmi-tənqidi mətni tərtib edilənə qədər Mirzəağa Quluzadə 1962-ci ildə şairin divanının Əlyazmalar İnstitutunda saxlanan 2 əlyazması əsasında Nəsiminin “Seçilmiş şeirlər”ini latın əlifbasında çap etdirmişdi. Hazırda AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda “Nəsimi ili” çərçivəsində böyük şairin irsi ilə bağlı tədqiqatlar davam etdirilir. İnstitutun dissertantı Nəzrin Atabəyli Türkiyədə “İmadəddin Nəsiminin əlyazma nüsxələri” ilə bağlı tədqiqat aparıb. Qeyd edək ki, qardaş

ölkənin kitabxana və əlyazma mərkəzlərində Nəsiminin əsərlərinin 170-dək əlyazması qorunub saxlanılır.

Araşdırma zamanı o da məlum olmuşdur ki, Türkiyənin müxtəlif əlyazma mərkəzlərində Nəsimi “Divan”ının 80-dən çox əlyazma nüsxəsi saxlanılır. Onların sırasında Manisa, Amasya, Ərzurum, İzmir, Diyarbəkir, Balıkesir, İstanbul, Ankara və s. yerlərdə saxlanılan nüsxələri qeyd etmək olar. Tədqiqat zamanı onlardan bir neçəsinin fotosurəti əldə edilib. Türkiyədə Nəsimi əlyazmaları ən çox İstanbul və Ankara şəhərlərində qorunulur.

Əlyazmalar İnstitutunun direktor müavini, filologiya üzrə elmlər doktoru Paşa Kərimov son bir ildə İmadəddin Nəsiminin anadilli “Divan”ının 6 əlyazma nüsxəsini əldə edərək ilkin tədqiqata cəlb etmişdir. Əlyazmaşünas alim bu nüsxələrin surətlərinin 5-ni Ankara Milli Kitabxanasından əldə etmişdir. Bunlardan birincisi 134 vərəqdən ibarət, müxtəlif janrlarda şeirlərin olduğu türkcə “Divan”ın əlyazma nüsxəsidir. Həmin əlyazmanın əvvəlində kitabın görkəmli mütəəvvif Hacı Bəktəş Vəlinin ardıcılı, bəktəşi təriqətinə məxsus Mömin Dədə Təkyəsinə vəqf edildiyi, geniş oxucu kütləsinin istifadəsi üçün bağışlandığı barədə qeyd var. Bu qeyd Nəsiminin bəktəşi təriqətinin nümayəndələri arasında hörmət sahibi olduğunu göstərir. Əlyazma nüsxəsinin bir özəlliyi də onun əvvəlində “Kitabi-Seyyid Nəsimi əl-Hüseyni” qeydidir. Bu fakt onu göstərir ki, şairin “Hüseyni” təxəllüsü kifayət qədər geniş oxucu kütləsinə məlum olmuşdur.

Paşa Kərimovun Ankara Milli Kitabxanasından surətini əldə etdiyi digər 2 əlyazma nüsxəsində şairin “Hüseyni” təxəllüsü ilə yazdığı şeirlərin olması diqqəti cəlb edir. 105 vərəqdən ibarət birinci əlyazmanın başlığı “Divani-Həzrət Seyyid-Nəsimi” kimi getsə də, buradakı şeirlərin çoxu “Hüseyni” təxəllüsü ilə yazılıb. 124 vərəqdən ibarət ikinci əlyazmada şairin həm “Nəsimi”, həm də “Hüseyni” təxəllüsü ilə yazdığı şeirləri var.

İnsanpərvərlik və azadlıq fəlsəfəsinin zirvəsi – Nəsimi adı dünyanın ölməz sənətkarları sırasında şərəfli yer tutan, poeziyamızda yeni, çox əlamətdar bir dövrün başlanğıcı olmuş, Azərbaycan dilini ədəbi-bədii dil səviyyəsinə yüksəltmiş, gələcək nəsillərə zəngin irs qoymuşdur. Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsimi, mütəfəkkirdir, böyük düşüncə və mənəviyyət adamıdır. Onun yaradıcılığı, sənətkarlığı çox ucadır. Nəsimi təkcə Azərbaycan xalqının deyil, bütün dünyanın nəhəng söz ustalarındandır. O, dünya vətəndaşı, bəşəri şəxsiyyətdir.

Ey daşəvü türaba deyən qiyməti gövhər,

İnsan bu hüsnü lütfilə gövhər degilmidir?

Ədəbiyyat:

1. Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. Bakı şəhəri, 15 noyabr 2018-ci il // Ulduz. - 2019. - № 4. - S.5
2. Azərbaycan Respublikasında 2019-cu ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. Bakı şəhəri, 11 yanvar 2019-cu il // Azərbaycan. - 2019. - 12 yanvar. - S.5; Mədəniyyət.az. - 2019. - Yanvar-Fevral. - S.13.
3. Adil N. İmadəddin Nəsimi yaradıcılığında ilahi sevgi və vəhdəti vücud fəlsəfəsi // Olaylar. - 2019. - 18-20 may. - S.12.
4. Alim. Nəsiminin türk ədəbiyyatına təsiri misilsizdir: İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinə həsr olunmuş konfrans keçirilib / Alim // Olaylar. - 2019. - 29 mart. - S.10.
5. Aran S. Seyid İmadəddin Nəsimi - əbədiyyət üfüyündə doğan günəş: Cümlə - cahan sığmayan haqq şairi, haqqın şairi / S.Aran // Əbədiyyət qəzeti. - 2019. - 16 mart. - S. 24.

Tarana Džavadova

ПОЭТ, ЖИВУЩИЙ В ВЕКАХ

Резюме

В статье раскрывается творчество выдающегося азербайджанского поэта, великого мыслителя Имадеддина Насими (1369-1417), освещаются образцы литературного наследия поэта, хранящиеся в Институте рукописей имени Мухаммеда Физули НАН Азербайджана, отмечены научные исследования творчества поэта, проведенные учеными института. Статья также содержит сведения об изданных художественных произведениях поэта, научных и документальных материалах о нем, освещены также мероприятия, проведенные в стране и за рубежом в связи с 650-летием Насими и объявлением 2019 года «Годом Насими».

Ключевые слова: *Насими, бессмертный мастер, поэтическое творчество, юбилейные торжества.*

Tarana Javadova

THE MASTER WHO LIVES FOR CENTURIES

Abstract

The article was written on the occasion of the 650th anniversary of the great Azerbaijani poet and thinker Imadaddin Nasimi (1369-1417). The article provides information on a large scale of events held in connection with the announcement of 2019 as the "Year of Nasimi", such as, scientific and artistic documentaries about the poet, as well as domestic and international events which were accomplished by the Institute of Manuscripts named after Muhammad Fuzuli of Azerbaijan National Academy of Sciences. Samples from the poet's preserved artistic heritage and scientific researches published by the personnel of the Institute about the poet were also described in the article.

Key words: *Nasimi, immortal master, poetic creation, anniversary celebrations*

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 11.03.2020

Çapa qəbul olunma tarixi: 17.06.2020

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Validə Həsənova**
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur.